

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 37.378

ЩОДО СУТНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Шаров О. В., аспірант, **Гречаник Н. І.**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки (nataliagrechanik@gmail.com)

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Актуальність окресленої теми зумовлена стрімкими соціально-політичними перетвореннями в нашій країні, що є похідними, розв'язаної росією війни в Україні. У такий період глобальних культурних, економічних, політичних, соціальних трансформацій прогресивний світ націлений на розбудову громадянського суспільства, суб'єктною одиницею якого є свідомий

громадянин. Відтак, розв'язання проблеми щодо цілеспрямованого формування громадянської компетентності сучасного українця стає ключовим на шляху до розбудови країни відповідальних громадян.

У такому соціально значущому контексті концентр змісту ключового поняття «компетентність» фокусується на здатності особистості ефективно забезпечувати та реалізовувати індивідуальні й соціальні потреби, яке структуровано в динамічній взаємозумовленості пізнавальних утворень особистості та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії [3].

Поряд із цим, нове прочитання сутнісно-змістової характеристики громадянської компетентності та усвідомлення місця і ролі цієї якості в загальній системі цінностей сучасного українця вимагає негайного переосмислення досвіду реалізації національно-патріотичного виховання в усіх соціальних інституціях і окреслення дієвих заходів, спрямованих на формування особистості, що діє на основі національних та європейських цінностей: повага до національних символів; активна участь у громадсько-політичному житті країни; верховенство права, повага до прав людини; готовності до природоохоронної діяльності; толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури [1].

З огляду на зазначене вище сутнісна характеристика досліджуваної якості особистості безпосередньо має відображати культурологічну, ціннісну, діяльнісну, національно-патріотичну природу цього феномена.

Зокрема *культурологічний підхід* дозволяє вирізнити в громадянській компетентності морально-етичний і духовний концентр особистості яка соціально-свідомо реалізує себе, поважає культурно-історичну спадщину та ефективно це реалізує в усіх сферах життєдіяльності людини.

Суб'єктно-аксіологічний підхід деталізує ціннісну природу досліджуваної властивості, детермінує усвідомлення й самосприйняття соціального суб'єкта через ієрархію особистісних цінностей у зіставленні з національно-, соціально-, морально-етичними тощо орієнтирами (культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, відповідального ставлення до природи) [1]. Саме тому з огляду на вищезазначене ця здібність, пов'язана з аналізом та оцінкою поточної соціальної ситуації; вмінням здійснювати вибір та приймати рішення при зіткненні з конкретними соціальними проблемами; здатності, що спрямовані на вирішення завдань щодо реалізації свідомо зробленого вибору та прийнятого рішення [2].

Суб'єктно-діяльнісний підхід, спрямований на інтерпретацію процесу комунікації особистості в соціумі на засадах довіри, співпраці та партнерства, підсилюючи особистісно-потребової мотивації до актуалізації громадянсько зорієнтованого ресурсу в процесі вияву активної життєвої позиції.

Професіографічний підхід дозволяє потрактовувати громадянську компетентність особистості у відповідності до вимог і специфіки професійної сфери та інтегрувати компоненти феномену в професіограму фахівців.

Етнонаціональний підхід конкретизує громадянську компетентність особистості, що забезпечує «... становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян па основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності» [1].

Отже, застосування культурологічного, суб'єктно-аксіологічного, суб'єктно-діяльнісного та етнонаціонального підходів, на нашу думку, є стратегічним фундаментом у деталізації та конкретизації сутнісного змісту громадянської компетентності особистості й визначенні ефективних шляхів її формування.

Перелік посилань

1. Наказ МОН від 06.06.2022 №527.URL:<https://imzo.gov.ua/2022/06/08/nakaz-mon-vid-06-06-2022-527-pro-deiaki-pytannia-natsional-no-patriotychnoho-vykhovannia-v-zakladakh-osvity-ukrainy>
2. Окуньовська, Ю. В. (2021). Громадянська освіта у світовому та національному вимірі. *Збірники наукових праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса*. С. 273-274.

3. Пометун О.І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. Вісник програм шкільних обмінів. 2005. № 23. С. 18 -23.